

Hasta hakları

Prof. Dr. Sibel ERKAL İLHAN

Hak

- Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkidir.
- Öyleyse hak hukuk kurallarına dayanır.
- Hukuk kuralları içinde devler kişilere belli serbestlik ve özgürlükler tanır.
- Devlet bu hakları genişletebilir ya da daraltabilir.
- Ülkeden ülkeye değişebilen haklar vardır.

İnsan Hakları:

- Devletin tanıdığı serbestlik ve özgürlüklerden farklıdır.
- Kişileri bağlayıcı nitelikleri vardır.
- Devlet bu hakları koruduğu, kolladığı sürece çağdaş devlet sayılmaktadır.

Ülke Hukuku =

+

İnsan Hakları

- İnsan hakları ilk 1215 te İngiltere Kralının halka “Hürriyetlerin Beraati” belgesini vermek zorunda kalmasıyla başlamış
- 17.18. yy da insan hakları kavramı olarak gelişmiş
- 18.yy ın sonlarında Amerikan Haklar Bildirgeleri ve 1789 da Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Evrensel Bildirisi ile resmi hale gelmiştir

İnsan Hakları

- 2. Dünya savaşından sonra 26 ülke temsilcisinin 3 yıl sonra sonuçlanmasıyla “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi” tüm dünyaya duyurulmuştur
- İnsan hakları evrensel beyannamesi , 1948 de yayınlanmış, 1949 da ülkemiz de imzalamıştır.

Sağlık Alanı

Sağlıklı/Hasta Bireyin Algılanması

- “Hasta” kimliği bireyin içselleştirerek kabullendiği bir kimlik değildir
- Geçici bir kimliktir
- Sağlık yönünden bakıldığında “hasta” kimliği “müşteri” kimliğine doğru değişim göstermektedir.

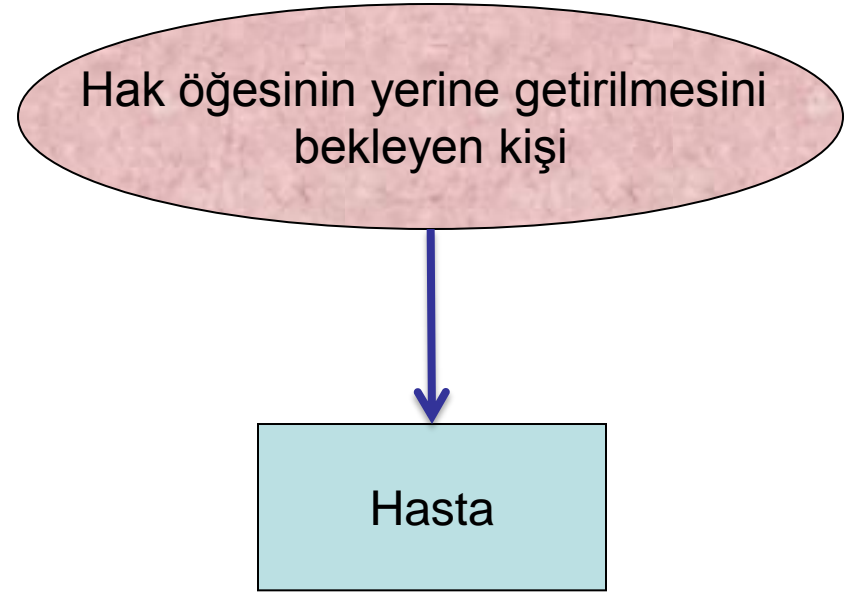
Hasta Hakları

- Hastanın hak talep edebileceđi kişi geleneksel anlamda hekimdir.
- Bunu günümüzde tüm sağlık çalışanları şeklinde algılamamız gerekir.
- Günümüzde hasta muhatabı sağlık kuruluşudur.

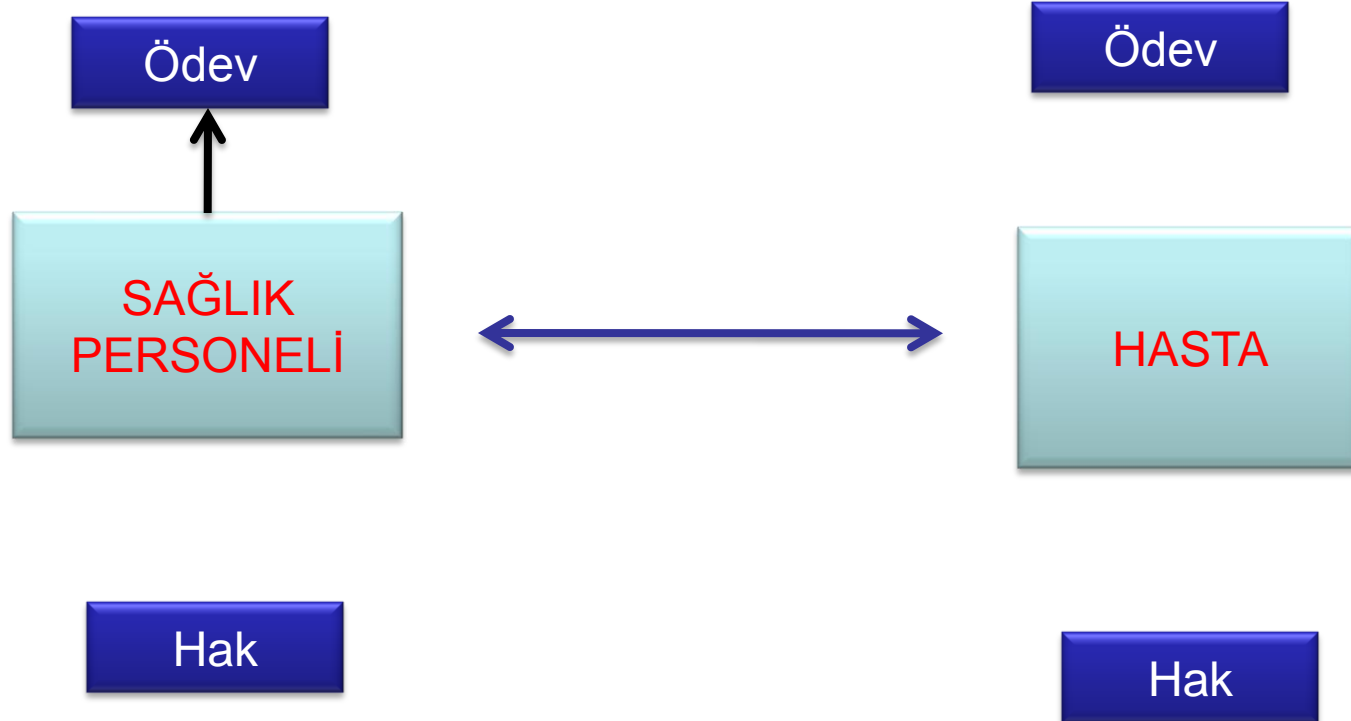
Sağlık Alanında Haklar

- 1. Ağustos.1998: Hasta Hakları Yönetmeliği (temel insan haklarının sağlık hizmetlerine yansımaları) -kitaptan
- Dünya Tabipler Birliğinin 1964'de yayınladığı Helsinki bildirisi- kitaptan
- Diğer bildireler: Lizbon, biyotıp

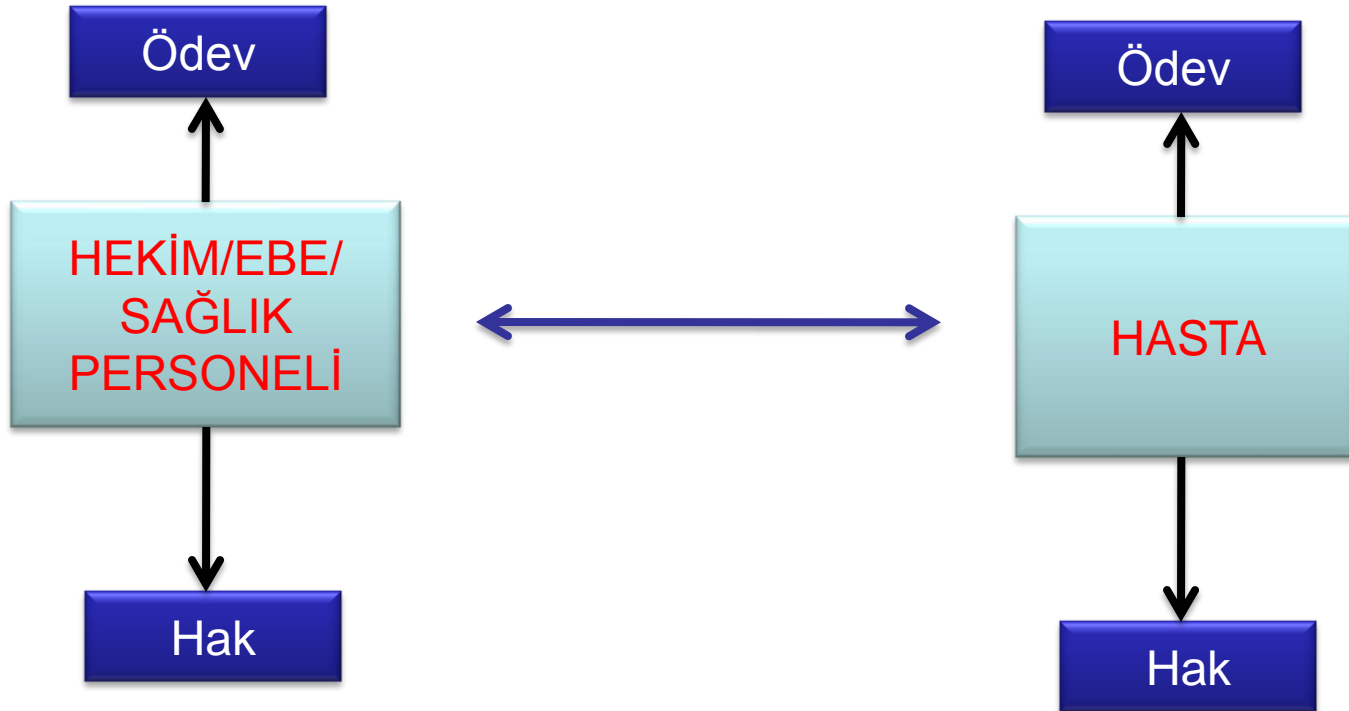
Ödev ve Hak Arasındaki İlişki

Geleneksel İlişki

Günümüzdeki İlişki

Hasta Hakları Hareketi

- Haklar kişileri ve kişisel değerleri korur.
- Hasta ya da sağlık sorunu olan kişi
- Hasta acı çektiği için kendi hakkını savunacak durumda olmayabilir
- Hasta hakkını savunan kişilerin konuya olan ilgileri zamanla azalabilir

- “Hastanın ihtiyacı var, hakkı değil”
- Hastanın o anki temel ihtiyacı tıbbi tedavi ve bakımdır.

Hasta Haklarının Unsurları

Pozitif Hak

Devletin sağlık hizmetlerindeki faaliyetlerini gerekli kılan sağlık bakım hakkı, bir tarafın karşı taraf için bir şeyler yapması

Negatif Hak

Hastanın kişilik haklarına zarara verebilecek tutum ve davranışlardan kaçınmak

Lizbon Bildirgesi (1981)

- Hasta hekimini özgürce seçmelidir
- Hastalar hiçbir etki altında kalmadan özgürce klinik ve etik karar verebilen hekim tarafından bakılabilmelidir.
- Hasta yeterli bilgilendirmeden sonra önerilen tedaviyi kabul veya reddedebilme hakkına sahip olabilmelidir.
- Hasta hekimden tüm tıbbi ve özel hayatına ilişkin bilgilerin gizliliğine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.
- Her hastanın onurlu bir şekilde ölmeye hakkı vardır.
- Hasta dini veya ruhi telkin ve teselliği kabul veya reddetme hakkına sahiptir.

Hasta Haklarının Türkiye'deki Durumu

- Hasta haklarının gündeme gelmesi yanlışlıkla tıbbi uygulamalardan zarar gören hastalarda gündeme gelmiştir.
- Hasta hakkı ve sağlık hakkı ayrı kavramlardır.
- Sağlık Bakım hakkı olarak T.C. 1982 Anayasasının 56. maddesi: kitaptan
- Deontoloji Tüzüğü'nde hasta haklarına ilişkin ögeler vardır (4,5,6 ve 14'üncü maddeler)
- 1998'de yürürlüğe giren hasta hakları yönetmeliğidir.